

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 152. НЬО ЙОРК І ДЖЕРЗІ СІТІ, вівторок, 8-го серпня 1944. No. 152. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, August 8, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

УРЯД ПРОДАСТЬ 23 МІЛІОНИ АКРІВ ЗЕМЛІ НАБУТОЇ ДЛЯ ВОЄННИХ ЦІЛЕЙ

ВАШИНГТОН. — Вже тепер уряд готовий продати 45,000 акрів землі, набутої під будову табору Адер в стейті Орегоні. Інші землі, в загальній кількості 23,000,000 акрів, буде перепродувати Ріконструкторн Файненс Корпорейшен шойно тоді, як вони розривають до продажу. Це в більшості землі, які в федеральний уряд для розбудови воєнних таборів, летунських майданів чи для інших потреб армії та моринарки. У більшій частині команда армії відкупила землю від інших федеральних агенцій, але крім цього закупила ще понад 5 з половиною мільйонів акрів землі від приватних власників в різних стейтах. Поверхня закуплених земель дорівнює поверхні стейту Індіана.

Багато земель буде спроданих через приватні агенції, але велика частина піде на продаж через бюро Ріконструкторн Файненс Корпорейшен. Землі будуть поділені на різні категорії, між іншими будуть продані як фамілійні ферми для розвитку. При перепродажу будуть деякі застереги, головню такі, щоб уряд міг відкупити знову ці землі, колиб вимагала воєнна konieczність.

ФІЛЯДЕЛЬФІЙСЬКИЙ СТРАЙК ЗЛОМАННИЙ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Після цього, як в п'ятницю 4. серпня 5,000 вояків обняли в посідацькій Філядельфії Транзит Компані і обсадили всі осередки вуличного і підземного міського руху, страйкарки зрозуміли, що їхній страйк зломаний і почали вертатися до праці. Управа Транзит Компані проголосила, що 95% службовиків підписали поворот до праці. Це сталося внаслідок цього, що майор-генерал Філіп Гейс, військовий командант над вуличним рухом, загрозив страйкаркам, що возобавить їх праці аж до кінця війни, як вони не вернуться до своїх занять негайно. — Страйк, як звично, розпочався вівторок 1. серпня на знак протесту проти припинення нігрів на вище кваліфіковані позиції при службі в Транзит Компані.

ЗМЕНШАТЬ ВИРІБ ЛІТАКІВ, ЗБІЛЬШАТЬ ПРОДУКЦІЮ ТРОКІВ.

ВАШИНГТОН. — Продукція літаків буде зменшена на 15,000 штук, зате треба значно збільшити виріб військових троків для перевозу вояків у заливних європейських краях, коли наша перемога має досягнути повний успіх. Про це говорив по радіо Брегон В. Сомервел, начальник бюро збройної сили. Він взивав до посиленої праці у воєнних фабриках.

ЦІНИ В РЕСТОРАНАХ МАЮТЬ БУТИ ПРИЛЮДНО ВИПИСАНІ.

НЬО ЙОРК. — Від 16. серпня мають бути вивішені на картонах ціни в ресторанах так, як їх назначила Адміністрація Цін. Цей розпорядок оголосило Бюро Адміністрації Цін усім, хто займається продажем харчів, чи то в ресторанах, чи в кафетеріях чи в крамницях делікатесів чи в цукорнях та пиварнях, а навіть і в домах, де мешкають люди і харчуються в господаря. („Бордінг гавз")

МАШИНА, ЩО ЗАСТУПИТЬ ПРОФЕСОРІВ МАТЕМАТИКИ В УНІВЕРСИТЕТАХ.

КЕМБРИДЖ (Масачусетс). — Інтернешенел Бізнес Машінс Корпорейшен дарувала університетови Гарвард, як кажуть, найбільше складну електричну машину до вирішювання найскладніших математичних проблемів, які важко або майже неможливо було розв'язати навіть найспосібнішим професорам. Машина буде розв'язувати найпростіші рахункові додавання, але буде теж розв'язувати і складні рівняння союзнаї системи. Цю машину винайшов і зладив упродовж 8 літ проф. Гаверд Айкен, котрий тепер є командантом при Воєнній моринарці. Вона сягає 51 стій завдовжки і 8 стій висоти. Приладжена так, що при її помочи можна розв'язувати навіть найскладніші математичні проблеми, над якими ломали собі голови найбільш учені в математиці, або для розв'язання яких треба було посвячувати нераз цілі місяці часу і ще вони не були певні.

НОВИХ 200,000 РОБІТНИКІВ У ВОЄННІЙ ПРОДУКЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Директор Бюро Воєнної Мобілізації заповів, що негайно додасть 200,000 робітників у воєнній продукції для прискорення виробу амуниції, бомб найновішого винаходу, троків, важких наколів, радарів та інших важких воєнних матеріалів, щоб докінчити ворога, коли він пустився навікача і не дати йому зібрати наново свої сили. Головна продукція цих матеріалів відбувається на побережжю Тихого Океану.

ШУКАЄТЕ ПРАЦЬ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі“.

Новий плян Лендлізу для Англії після упадку Німеччини

ВАШИНГТОН. — Адміністрація Чужинної Економіки виявила, що незабаром відбудеться у Вашингтоні конференція для налагодження нових плянів пересилки матеріалів до Англії на підставі Лендлізу. Матеріали малиб бути вислані негайно після зломання Німеччини. Тепершній Лендліз кінчиться 30 червня 1945. р., на підставі закону ухваленого конгресом. Отже тут не буде мови про продовження Лендлізу, але про те, кількі Америка зможе допомогти Англії при відбудові знищеного краю.

Кажуть, що уряд планує дати Англії допомогу по 2 з половиною біліонів доларів річно. Від березня 1941. до травня 1944. вивезено з Америки до Англії на підставі теперішнього Лендлізу воєнних матеріалів і харчових продуктів на суму близько 9 біліонів. Нова поміч для Англії конечно є прийнятні до часу, поки не буде зломана сила Японії, щоб запобігти економічному заломанню Англії у внутрі краю. Урядовці не закривають факту, що лише завдяки Лендлізові з Америки Англія могла втримати свою господарку внутрі краю в теперішньому часі.

АЛІАНТИ ВЖЕ СКЛАЛИ ПЛЯНИ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ НА ВИПАДОК ЇЇ ЗЛОМАННЯ

НЬО ЙОРК. — Бритійське радіо покликалося на дипломатичну кореспонденцію газети „Сондей Таймс" в Лондоні і проголосило, що Аліанти вже погодилися на опанування Німеччини після її зломання. За цими плянами аліантські війська тепер не стануть на границях Німеччини, як це було за першої світової війни, але найдуть на території Німеччини її займають усі її землі як вона довга й широка. Пляни впровадвали три великі держави, а це Америка, Англія та Росія.

КАНАДА ПРОТИ ДЕРЖАВНОГО НАЦІОНАЛІЗМУ

ОТАВА. — Прем'єр Канади В. Л. Макензі Кінг заявився в парламенті проти державного націоналізму в тому значінню, щоб держави залишили безупинну ривалізацію та щоб покинули натиск на значіння границь. Коли система панування над світом має полягати на самій силі, то миру не вдасться втримати на довгий час, каже Кінг. Щоб мир зробиши тривалим, конечно є положити основи під динамічний ідеалізм. Самі великі держави не втримають миру, коли виключать співпрацю малих держав. Тому в будучій Лізі Націй мусять бути відповідо заступлені й малі держави, твердив Кінг.

Гітлер каже, що не скає гупіє і буде боротися до кінця

ЛОНДОН. — Націстська пресова агенція передала про наради, які мав мати Гітлер з своїми партійниками, на яких він обговорював атентат на своє життя, що стався 20. липня. Гітлер приписує атентат „кримінальний кліш", що „невелика числота, але важна, оскільки іде про вплив". Гітлер казав, що німецький нарід колись пізнає, що цей атентат був з одного боку великою „ганьбою", а з другого „вийшов на добре, коли іде про будучину німецького народу". А це тому, що таким чином отся „кліка", що досі „ховалась", вийшла тепер на яв. Ще Гітлер казав, що він набрав від 20. липня більшого довіря до себе, та що він відчуває, що він „краще налається до проводу в німецькій народі ніж хтонебуль інший". А далі казав: „Вірю, що я є конечно потрібний нації, яка потребує чоловіка, що в деяких обставинах не скаптулює". Отсі наради мали відбутися в осідку команди Гітлера. Невдачі приписував Гітлер „кліш", що „саботувала" не тільки від 1941 року, але від того моменту, як націстська партія прийшла до влади.

ФОН ПАПЕН ПОКИНУВ АНКАРУ, АЛЕ НЕ ПРИБВУВ ДО НІМЕЧЧИНИ

АНКАРА (Туреччина). — Фрай фон Папен, німецький амбасадор, вийшов з Анкари наслідком зривання з боку Туреччини дипломатичних та економічних зносин з Німеччиною. Та заміне те, що приятелі Папена не вірять, що він відважиться вернути до Німеччини. Нюкищо нема вістки, що він уже в Німеччині.

БРЕТОНЦІ ДУЖЕ ПРИЯЗНІ СУПРОТИ АМЕРИКАНЦІВ

ГРЕЙВІЛ (Франція). — Американські кореспонденти стверджують, що видно серед усього французького населення Бретанії велику радість з успіхів американської армії. Всюди вистають американських вояків з виявами найбільшого вдоволення.

ФРАНЦІЯ ВИСТАВИТЬ ДОМАГАННЯ ДО НАДРЕННІ

ЛОНДОН. — Злучені Держави, Британія та Совети вже мали дійти до повної згоди в справі окупації Німеччини. Ще залишається тільки питання, чи допустити Французький Комітет Національного Визволення до співучасті в цій справі, згл. окупації. Ген де Голь мав заявити в Вашингтоні, що Франція надіється дістати назад Надренню, що її забрала гітлерівська Німеччина.

З ПОКЛОНОМ ВЕЛИКОМУ ВИЗВОЛЬНИКОВИ. — На образку бачимо величаву постать Абрагама Лінкольна, що є в Спрингфілд, Іліной, а побіч неї ньюйорського губернатора (зправа), Томаса Е. Дюї, з дружиною, як зложив вінець у стій Великого Возволяника. Зліва бачимо міського мейора Джана Капа, миссис Двайт Грін, та Двайта Грін, губернатора стейту Іліной.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА ВЖЕ ПОСУВАЮТЬСЯ В НАПРЯМІ НА ПАРИЖ

НАЧАЛЬНА КОМАНДА АЛІАНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Впродовж чотирьох днів свого побуту в Бретань ген. Бредлі не тільки зловив німецький головний опір, але очистив ту провінцію з ворожих сил до тої міри, що вже звернув чотири колумни в напрямі на Париж. Та ще ведуться бої за Бретань. Іде тут у першу чергу пбо заняття американцями трьох пристаней, якими є Брест, Ст. Назер і Нант, що матиме дуже велике значіння, бо облекшить Аліантам транспортцію. Найзавзятіші бої ведуться тепер в Брест.

ПОСУВАЮТЬСЯ ТАК СКОРО, ЯК ЧЕРВОНА АРМІЯ НА СХОДІ.

ЛОНДОН. — Асошієтед Прес подає, що американські війська здобули впродовж тижня стільки ворожої території, що можна вже казати, що червона армія не посувалася в такому часі скорше ні одного разу від часу облоги Сталінграда. Бритійці посувались в тому часі приблизно дві милі денно, стрічаючи постійно завзятий німецький опір.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАНЯЛА ДРОГОБИЧ.

ЛОНДОН. — Юнайтед Прес подає, що советські війська заняли місто Дрогобич в Західній Україні, що є великим нафтовим центром. В Дрогобичі знаходяться великі рафінерії нафти. Здобуття Дрогобича проголосив Сталін в окремій комунікаті. Додають, що червона армія посувається з Дрогобича на полудне, в напрямі Карпатської України. Советські командири частини, що знаходяться над Вислою, посуваються в напрямі на Краків.

ЗАВЗЯТА БОРОТББА В ВАРШАВІ.

ЛОНДОН. — Замітне, що в советських комунікатах нема згадки за боротьбу за Варшаву. А так є, що підпольна польська армія бореться вже в самій Варшаві п'ять днів, занявши чотири важні стратегічні пункти. Та виглядає, що цей боротьбу польські повстанці довго не вдержать, бо не мають амуниції, а з німці збільшили свої сили новими військовими частинами. Польським командантом є ген. Борс.

АЛІАНТИ ЗАНЯЛИ ФЛЬОРЕНЦІЮ.

На вулицях міста Фльоренції ведуться завзяті дальші бої між німецькими і аліантськими військами. Німці заповіли, що вважатимуть місто Фльоренцію „отвертим містом" зогляду на великі мистецькі багатства. Та так не є. Радіо передало, що треба вважати, що це місто є вже таки в аліантських руках.

ЗНИЩЕНО НІМЕЦЬКИЙ КОНВОЙ З 7 КОРАБЛІВ.

ЛОНДОН. — Бритійсько-канадійська флотилія знищила біля берегів Бретанії німецький конвой, що складався з сімох кораблів. Як подає британська адміраліція, можна догадуватись, що конвой був призначений для вивозу решти німецьких військ з Бретанії, що вже опинилась в пристанях, по відступі перед наступом американських військ. Намічено ще другий конвой, але той скоро сховався у пристані в Ст. Назер. Німецький комунікат згадує тільки, що британські воєнні кораблі бомбардували німецький конвой, та що є невелика шкода та жертви в людях.

ВЕЛИКА ЯПОНСЬКА ВТРАТА НА МОРІ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Адмірал Честер В. Німіц проголосив, що минулого тижня, в четвер і п'ятницю, знищено або ушкоджено 46 японських кораблів. Було це біля островів Бонін і Волкано. В тому конвою знищено найменше п'ять воєнних кораблів з кількох контрторпедовців. Певно затоплено 17 кораблів, а решту ушкоджено. Конвой розбито головню бомбардуванням з літаків, що вилетіли з американських літаконосців.

ТРИУМФ ДАСТЬСЯ СКОРО ПІЗНАТИ.

З АМЕРИКАНСЬКИМИ ВІЙСЬКАМИ В ФРАНЦІЇ. — Американський кореспондент, Дру Мидлтон, подає з Французького поля битви, що американська перемога в Британії є великим триумфом, що не дасть на себе довго ждати. Скоро буде можна кожному бачити великі наслідки цієї американської світлої офензиви.

ПЕРЕВАГА НА КОЖНОМУ ВІДТІНКУ.

ЛОНДОН. — Бритійські воєнні знавці оцінюють воєнне положення в Франції в той спосіб, що твердять, що Аліанти осіли вже твердо в Франції й мають всюди у всім перевагу. Німці втратили там досі до 200,000 вояків. Розбито 13 німецьких дивізій, а всіх було 35.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 29, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 - 7th Ave., New York 18, N. Y. BRYANT 9-0582

Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед новим числом, в котрому оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

Table with subscription rates: PEREDPLATA (Single copy 3 cents), SUBSCRIPTION RATES (One year \$7.00, Six months \$3.75, Three months \$2.00), and Classified Advertising rates.

Організованим ладом

Українсько-Американський Допомоговий Комітет віднісся до громадянства з відозвою, в якій пояснює, як треба ту організацію розбудувати, а теж з проханням до церковних і світських організацій, щоб стали членами цього Комітету.

Ми, американські українці, хочемо вийти з цієї справи, себто з справи допомоги Україні й українським жертвам війни, з честю та гідністю.

Ось це є ті засадничі організаційні справи, що лягли в основу Українсько-Американського Допомогового Комітету. Хто з тим погоджується, а нема найменшої причини, щоб з тим не погоджуватись, той повинен допомогти, щоб цей Комітет негайно розбудувати в такий спосіб, щоб він не був тільки на папері, на чартері, тай в церкві в Філадельфії, але всюди, в усіх громадах, в усіх заціі.

Справа, як бачимо, дуже проста і ясна. Приступаємо отже до великої гуманітарної акції допомоги нашим братам і сестрам в старім краю в такий організований, громадський спосіб, який дає змогу збудувати поважну гуманітарну, народну установу, що зможе мати повагу серед державних чинників, що керують гуманітарними акціями нашого краю, а теж і дати надію, що таким способом збереться серед нашого народу в Америці ще найбільше жертв.

Ось і тому шлім негайно свої заяви, вкладки і жертви на таку адресу:

UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, 847 North Franklin Street, Philadelphia 23, Pa.

НЕВДАЧІ, ЩО ВЕДУТЬ ДО РОЗГРОМУ

Це дуже легко нам, що сидимо в заплілю, дивуватись, чому то там на італійським чи французьким фронтах так "повільно іде", чому не посувається скорим темпом, коли уявляємо собою таку велику силу.

Ось так дивувались американці довший час навіть у поважній пресі, ніби не розуміючи, чому Алянти досі не в Парижі, чому не можуть уже раз видістатись з Нормандії.

Та що сказати тепер, коли кореспонденти доносять, що американські війська відістались з Нормандії наступавши в Бретані таким темпом, що ще скорший ніж той, що його видно на советсько-німецькому фронті?

Вказує це на те, що альянтська стратегія була і є добра. Вона обрхована не тільки на розторощення ворога, але й на те, щоб по можності шадити людські сили.

Микола Чубатий.

Виправа Міколайчика по ярлик до Москви

Історія зперед сім соток літ.

Коли 1240 року татари залили східну Європу та наступних літ встановили над підбитими краями своє володіння, не могли вони ридити так великим простором самі безпосередно. Вернувши над Волгу, стали вони зивзвати до своєї столиці Сараю, недалеко нішійського Астраханя, князів підбитих країв та казали їм скласти чолобитну й заяви вірного підданства.

Найскорше спішили до Сараю князі з найменшим почуттям своєї князючої гідності; вони перші діставали ярлики на свої землі. Другі отягалися; я-

кось не могли погодитися з тим, що вони мали дістати ярлик. І аж під примусом йшли по ярлик до Сараю. Але й там не кожен виходив ціло. Той потрапив зберегти свою виглядну гідність та голову. Однак були й такі, що не могли перенести упокорення та не маючи дипломатичного хисту вибухали протестом.

Таке упокорююче визнання йти до Сараю дістав теж західно-український володар Данило Романович. Три роки отягався він з виправою по яр-

лик, але четвертого таки мусів вибратися, коли дістав від начального хана Батія короткий наказ: "Віддай Галич!" Посумнілий князь Данило, записує західно-українська, так звана Волинсько-Галицька Літопись, однак ради не було. Такий вибрався осінню 1245 року до Сараю. Батій стрів його відряду викомом: "Данило, чому ти давно вже не прийшов, а нині вже прийшов, та й то добре також! Чи пещ чорне молоко, наш напиток, кобилячий кумиз?" Скривився Данило на таку пропозицію, але по надумі зачав пити. Тоді Батій сказав: "Ти вже наш, татарин, пий наше пиття".

До таких слів Батія західно-український літописець додає свої грікі уваги: "О проклята зла честе татарська! Данило Романович досі могутній князь, що володів руською державою, Києвом, Володимиром і Галичем, а з братом своїм й другими землями, нині сидить на колінах і холопом називається, і дани хотять, життя він нелепний і погрози приходять! О зла — честе татарська. Егож батько був монархом в Руській Державі, покоровив землю половецьку та воював другі землі, а син не дістав тої чести".

Українець, Михайло чернігівський, згинув як мученик. Данило, краший дипломат, зберіг своє життя, але рівночасно в душі заприсягнув, що ту обиду змие. І дійсно шукав союзників, організував власні сили аж до останньої хвилини ждав на боротьбу з східним варварством.

Цілі свого життя король Данило таки не осягнув, не зломив татарської сили, з якою однак ніколи не примирився. Непримиримий помер та поховали його у храмі Богородиці в Холмі, в його столиці, яку сам заложив, кінчить опис життя короля Данила Галицько-Волинського Літопись.

Польща та Росія нинішних днів.

Якось так дивно сталося, що знов місто Холм вийшло на арену нової історії. В Холмі проголосив свою владу проросійський Польський Комітет Народного Визволення, коли советська армія перейшла Буг. Тоді в Москві, з тої нагоди, наказали на радіо улаштувати свято. Виголосили святочні промови та з нагоди проголошення Холму тимчасовою столицею червоної Польщі, відіграли російський гімн та польський гімн: Єще Польща не згінела. По сімсот літах королівський український Холм діждався ось того з ласки Москви.

Коли татари зперед 700 літ стрічалися з таким впертим князем, що не хотів йти та просити ярлика, вони його переставали узнавати та послали в його землю своїх власних намісників, так званих баскаків. Російські баскаки правлять Україною вже понад двацять літ, тепер ось такі баскаки появилися в Холмі, як уряд червоної Польщі. Тому нічого не лишалося Міколайчикови як їхати з Лондону до Москви та просити кремлінського ярлика — ридити Польщею, що її червона армія відбила від Гітлера.

Довго отягався польський уряд в Лондоні висилати свого прем'єра до Москви, бо ніхто не знав, як в Москві приймуть Міколайчика. Цеж вирізно проти всяких дипломатичних звичаїв, щоб прем'єр уряду держави, з якою не утримується дипломатичних звязків, вибирався у відвідини до тої саме чужої столиці. Однак видно ніякого не було, ні для польського уряду на вигнанні, ні мабуть для урядів Британії та Америки. Вони самі порадили Міколайчикови їхати до Москви, не могучи в тій ситуації, що витворилася нині в Європі, ні йому ні Польщі помогти. І Міколайчик поїхав. Поїхав не пертракувати, а просити ярлика.

Ще день перед тим офіційний орган московського уряду назвав уряд Міколайчика, урядом узурпаторів та ошустів", а на другий день вибрався ось так наклеймлені дипломати до новочасного Сараю, до Москви. Це все є одним незбитим знаком, що Польща як незалежна держава перестала вже існувати. Це є факт історії нинішних днів.

Який буде вислід поїздки Міколайчика.

Це питання сильно інтересує нинішній цілий світ, хоч сама поїздка Міколайчика до Москви, серед згаданих вище обставин, уже вирішила питання. Голови, як український князь Михайло чернігівський, він не стратить, бо за це гарантує Британія та Америка, але незалежність Польщі він уже стратив, так само, як рік тому зліквідував незалежність Чехословаччини д-р Бенеш ось такою умовою з Советами, якою зобов'язується навіть в справах внутрішньої політики радитися зі Советами. Бенеш поїхав перший, тому дістав зглядно найласкавіший ярлик на володіння Чехією та Карпатською Україною, Міколайчик та польський уряд отягалися, тому їх положення гірше. В Холмі вже урядують советські баскаки, а може й нині завтра перенесуться вже й до Варшави.

Ставляники Москви, так званий Польський Комітет Народного Визволення, репрезентують Польщу так само, як московський ставляник Хрущев чи Мануйльський репрезентують правдиву Україну. Але з ними є благословення Сталіна й їх певно відразу не здискредитує для гарних очей Міколайчика. Закінчиться мабуть на такій сдамасі, яка є в Югославії, де комуніст маршал Тіто є удовноповаженим з Москви, а під його командою можуть бавитися в уряд і хлопські хорвати, і словінські клерикали, і якісь там сербські демократи.

Так само і в тім випадку Польща дістане свого головноуповажного з Москви, а вже під його наглядом то буде міг Міколайчик з Вандою Василевською та д-р Дробнем бавитися і в уряд "сильної і незалежної Польщі".

Може бути, що тому урядови комбінованого національного визволення подарують ще й другу столицю Данила, Львів, та й бориславську нафту; так само, як Бенешови подарували в Москві Карпатську Україну. Це в Москві не робить різниці, бо так само як в Празі, так вамо й в Варшаві будуть резидувати очі та уши Москви, комуністичного Риму. Ними будуть філії комуністичних партій Чехословаччини та Польщі, призвані, перша Комуністичною Партією большевиків Чехословаччини (КПБ-Ч), друга Комуністичною Партією большевиків Польщі (КПБП). Вони вже подібають, щоб у слухний час злитися в один Союз неподільний, як злітає новий советський гімн.

До Москви поїхав з Міколайчиком також проф. Станіслав Грабскі, шовініст, русофіль та запеклий ворог українського народу. Кілька років перед війною проф. Станіслав Грабскі публично в львівській пресі хвалився, що це він поміг побити Українську Галицьку Армію. Бо коли Найвища Рада Мирової Конференції в Парижі вислала депешу, щоб негайно польські військові сили спинили боротьбу проти західних українців, а всі військові сили польські та українські звернули проти большевиків, то він цю депешу сховав до кишені та не доручив своему польському урядови в Варшаві. Польська армія дальше наступала і вперла українців за Збруч. А рівно двацять літ тому той сам Грабскій проголосив світові, що Польща така сильна, що за двацять п'ять літ ніякої української більшости на західно-українських землях, прилучених до Польщі не буде. А нині? Українська більшость на Західній Україні лишилася, а Грабскі саме через таку політику свого шовінізму спав з трону потуги та мусить в Москві як холоп милости просити та ярлика, щоб дальше княжити вже в своїй тільки Польщі.

EVERYBODY EVERY POUND 10% advertisement with text: "Every dime and dollar not vitally needed for absolute necessities should go into WAR BONDS and STAMPS to add to the striking power of our armed forces." Includes a small illustration of a soldier.

Advertisement for "В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА" (In the Claws of the Two-Headed Eagle) by O.L. LUGOVYI, featuring a story from the time of the Great War.

Та думки, раз опанувавши мізком, не проминали безслідно: Кожна залишала карб, підготовляла місце для других, більш сміливих, більш протестуючих проти охочивших всіх неправди і безправя, кожна наповнювала його істоту жаглем до покривджених, любовю до тих нещасливих його одноплеменників, яких землю і він прийшов завойовувати. Сам не розумів, що на нього так нагально напало. Не розумів покіщо, що пробуджується в ньому, приспана міражем величності Росії, гонорами і матеріальними благами, нова людина, — людина-борець за волю і долю власного народу. Що озивається це кров його предків, погинувших сотками у боротьбі з наїзниками на рідній землі, мордованих і мучених у столичних казематах сусідів з заходу й півночі, мучених попередниками того, кому він тепер служить? Пробуджувався почуття — націоналізмом зване у сучасній термінології; націоналізмом не тим партійно-вузьким, зоологічним, готовим всіх нищити, хто з ним не погоджується, а націоналізмом — готовим віддати все, здібности й життя за добро однокровного народу.

— Де мені женитися, ваше високоблагородіє, молодий я ще... — відмовлявся Петро сміючися. — Чогож ти закидаєш очима в сторону, дівчат? — не вгавав Паволоцький. — Бо дівчата справді гарні, то чомуб мені не дивитися? — Петро відповідав зовсім не по військовому. — Все гарне притягає очі. А й женячка річ не погана... — Та ще й гарний який, — додала вже зовсім свobodно господиня. — Подивіться но, дівчата! Дівчата червонолітні, закидуючи очима в куток, начеб побачили там щось цікаве. Стороння людина моглаб подумати, до хати зайшовши, що всі ті люди давні знайомі, а не зайвоіovníки у ворожій країні.

— А ти, Степане, що хотів? — Та я, ваше високоблагородіє, — потиху відповів Дегтяренко, — спитати, чи воуки розпаковувати. — Бійся Бога, Дегтяренку! Коли не соромиш мене, то хоч дівчат посоромивсяб. Деж так потиху говорити? Я нічого й не чув... Дегтяренко повторив голошніше. — Хіба ліжко тільки. Та ще маеш час! Відпочивай собі... — То я піду — і Дегтяренко повільно повернувся до виходу. Паволоцький, Петро, а навіть жінки з усміхом слідували за ним. — Це якась дуже лагідна людина, — замітила господиня. — І додайте, — розумна людина. Будь він освіченим, з нього вийшов би здібний вчений, — перервав Паволоцький. — Отже бачите, які у нас воляки! Можна від них сподіватися знущань або грабунків? Розмова розтягалася. Дівчата посміялися й також увважалися в розмову. Розпитували про життя у Східній Україні, про Київ, цікавилися наддніпрянською літературою;

розповідали про пережите в останніх днях австрійської влади. Посміялися настільки, що розглядали ордер Юрія на грудях Паволоцького. Порівнював він дівчат з учителькою-епархіялкою у своїм селі. Там дурна чванливість походженням зо "свяченого" коліна, бажання вдавати з себе панночку, погорда до селян, — тут віддання своїй праці не за гріш тільки, а з почуття обов'язку, з чесного бажання бути корисною для селянства, з якого вийшли... Почало вечеріти. Господиня що мала ліпшого ставила на стіл для "ворога". Дівчата побігли десь за начинням. Жінки пробували воляцький суп з сушених овочів, принесений з похідної кухні Дегтяренко, припрошували "москалів" до своїх страв. Пізно ввечері посильний приніс наказ з полку. Віддавши розпорядження по сотні, Паволоцький ляг. На лаві прирмистився задуманий Дегтяренко, а в сусідній кімнаті, без дверей навіть, помістилася господиня з дівчатами. Галичанки не відчували вже найменшого страху перед москалями.

— Та степеня вахмістра російські старшини обов'язані були звертатися до воєнк "ти".

Одні й другі довго не могли заснути під впливом свіжких вражів. А в головах робілася нерозгадана загадка: — І навіщо люди воюють? (Дальше буде.)

Юлія М. Шустакевич.

„ПЕРШІ ІЗ ПЕРШИХ”

(Докінчення з числа 149).

(Докінчення)

Не уступити, не здатись!

Ця відважна а то й радикальна думка Єлисавети стрінулася з бурливою опозицією. Саяя зареміла, засвітила, поспілились різні кпини в сторону провідниць того віча, які зразу попали в переполах. Зібрання майже неможливо було втихомурити. Усі кричали, годі було вирозуміти, хто чого хотів. Пані Стантон голова ходою ходила. Вона почула яксь закиди, начеб вона щось страше вчинила. Це спалились гіркі докори її співробітниць. Люкрісія Мот, Сузанна Б. Ентоні та інші накинись на її пропозицію суфражу як на якусь дивовижу. Пані Стантон стали свічки в очах, вона з досади ковтала слюзи і змагалась, не із своїми противниками, а змагалась сама із собою.

В цій хвилі вабилась в неї постановка: „Здобути або дома не бути”. Вона стояла сама, одинока у своїх замірах. Усі проти неї. Одиноку піддержку дістала від одного громадянина, Фридриха Догласа, бо й її муж рішучо заявився проти суфражу, уважаючи це недоречним. Вже вагання здавалось володіти Єлисаветою. Вона стояла і слухала, як спалились усякі провини на її голову. От, от захитається, впаде. Та в цій хвилі заторгла нею колишня молодеча впертість: Не уступити, не здатись!

Випростувалась пані Стантон, потерла волею чоло і заявила голосно: „Сьогодні на цьому першому жіночому віччю, важиться доля американської жінки. Бачу, що я сама. Я не маю піддержки не тільки від мужчин, але і від вас моїх докорець, та я не дам своїх замірах і вірою, що я переможу”.

Віче гамірно розходилося. На точні суфражу розійшлись і три вірні товаришки. Люкрісія Мот і Сузанна Б. Ентоні сторони від Єлисавети Стантон. Тоді вона одинока почала добиватись за усіх.

Згадки, що повилась в часописах про це жіноче віче, викликали велику сенсацію в цілому краю. „Домогатись суфражу для жінок, цеж дивовижа. Такого ще ніхто не видав і не чував! Жінка на бальотах, чи бачив хто таке”?! В такому тоні писали тодішні часописи про це віче, а декотрі прямо брали цілу справу жіночого суфражу на смішки. Такий оборот справи мав дуже пригноблюючий вплив на усіх, та тільки не на паню Стантон. Вона була погружена на глибоко в життя, в будуччину. А це все, що говорилось за її плечима про неї, про її змагання, відбивалось від неї наче від криші. Два роки пізніше Сузанна і Люкрісія вернулись до Єлисавети і в трійку рішилися дальше продовжати почату справу.

Журнал „Револуція” — Вай Дюблю Сі Ей.

Десь около 1866 р. пані Стантон, проживаючи тоді в Нью Йорку, зголосила свою кандидатуру до конгресу. І на 23,000 голосуючих дістала тільки 24 голси. Це знова дало нагоду до всяких насмішок і докорів, теж і в крузі її приятелів. Та пані Стантон рішилась на пробій і з невідступною тепер товаришкою Сузанною почала видавати журнал „Револуція”, який голосив боротьбу за рівні права для жіноцтва. Сама вона була редакторкою три роки, поки вікніці журнал, не маючи відповідного числа симпатиків, а то й грошевих засобів — упав. Та не упала Єлисавета Стантон. В міжчасі рішається на поїздку по Злучених Держ-

вах з відчитами, в яких голосити ідею рівноправності для американської жінки. У цій поїздки не раз приходилось їй стрічати всякі накиди, хоч ідею рівноправності набрала вже розголосо і всюди вона стрічала жінок, які годились з нею. Проте загал був пасивний, а жіноцтво несміле. Поїздки ця увінчалась одначе успіхом, бо з кінцем 1868 року, коли пані Стантон заїхала до Бостону, там, за її ініціативою основано перший відділ „Вай Дюблю Сі Ей”, а головою стала бостонська громадянка пані Генрі Ф. Дурант. Ця організація швидко поширялась і вскорі основано інші відділи в Нью Йорку, в Шікаго, а в році 1893 основано такий відділ в Дітройт. Таким чином ця жіноча організація стала загальною народною інституцією і в нинішніх часах нема місечка ані села в цілій Америці, деб не було відділу Вай Дюблю Сі Ей.

Френсис Вілард.

Бачила це пані Стантон і раділа, бо біля ідеї рівноправності гуртувався щораз до більший круг жінок, які набирали ширших поглядів.

В міжчасі відкрито вже жіноцтво двері й до вищої освіти. І ось одною з перших американок, що покінчили Норд-Вест Каледж у Еванстон, Іл. була місс Френсис Вілард, яка теж поклала великі старання для поступу американського жіноцтва. Визначалась вона тим, що була головою Факультету у Норд-Вестерн Каледж через 19 літ. Були це початки одної з темних, а радше невідрадних сторінок в історії Злучених Держав. В декотрих стейтах став поширюватись

алкоголізм в застрашачущий спосіб і якраз Френсис Вілард започаткувала рішучу боротьбу з алкоголізмом, яка вела до кінця свого життя. Було так, що вона була покликана до Нью Йорку на подібну посаду, яку займала у Норд-Вестерн Каледж. Там їй обіцяли знамениту платню, причім їй всміхалась світла кар'єра і вигідне життя. Вона одначе відкинула те все і пішла між нарід проповідувати тверезість. Слід зазначити, що місс Вілард була знаменитою ораторкою і поривала за собою маси. Найбільш успішною була її праця в цьому напрямі, у стейті Ілінойс. Томуто з вдячності і пошани до неї горожанці цього стейту дали вивукати її статуу з білого мармору яку при відповідній церемонії передано до Білого Дому у Вашингтоні, де вона одинока на високому педесталі стоїть у „Салі Слави” між визначними мужами Америки. Пані Стантон вела довголітню переписку з Френсис Вілард і хоч їх ділили літа, бо Френсис була много молодшою від Єлисавети, одначе вони обі часто себе відвідували та проводили цілі дні на приятельській розмові, укладаючи рівночасно плани різної праці та загального розвитку жіночих організацій. Результатом таких розмов чи нарад все був висновок, що треба американці здобути ширші права і вищу нагоду до всяких насмішок і докорів, теж і в крузі її приятелів. Та пані Стантон рішилась на пробій і з невідступною тепер товаришкою Сузанною почала видавати журнал „Револуція”, який голосив боротьбу за рівні права для жіноцтва. Сама вона була редакторкою три роки, поки вікніці журнал, не маючи відповідного числа симпатиків, а то й грошевих засобів — упав. Та не упала Єлисавета Стантон. В міжчасі рішається на поїздку по Злучених Держ-

вах з відчитами, в яких голосити ідею рівноправності для американської жінки. У цій поїздки не раз приходилось їй стрічати всякі накиди, хоч ідею рівноправності набрала вже розголосо і всюди вона стрічала жінок, які годились з нею. Проте загал був пасивний, а жіноцтво несміле. Поїздки ця увінчалась одначе успіхом, бо з кінцем 1868 року, коли пані Стантон заїхала до Бостону, там, за її ініціативою основано перший відділ „Вай Дюблю Сі Ей”, а головою стала бостонська громадянка пані Генрі Ф. Дурант. Ця організація швидко поширялась і вскорі основано інші відділи в Нью Йорку, в Шікаго, а в році 1893 основано такий відділ в Дітройт. Таким чином ця жіноча організація стала загальною народною інституцією і в нинішніх часах нема місечка ані села в цілій Америці, деб не було відділу Вай Дюблю Сі Ей.

Елисавета Стантон раділа, бо присвятивши кількадесять літ пильної праці своїм замірам, вона щораз до більше впевнялась, що це вже не ідея і що наближалась скоро дійсність. Усі обставини вказували що американське жіноцтво швидко поступає вперед.

Смерть піонерки і „Дев'ятнадцята поправка”.

У пізньому вже віці пані

Стантон гляділа далеко в минувшину, як стояла вона сама, одинока як провідниця нових ідей і нової реормі для добра своїх посестер. Хилялась від літами безстаннної праці, поки в кінці сповнивши обовязки супроти людства, спокійно відійшла у вічність; 26 жовтня 1902 р., не дїждавшись урядового признання рівноправності американській жінці. То відхолячи у вічність Єлисавета вірила, що боротьбу за суфраж, яку вона започаткувала, поведуть до успішного кінця її молодші подруги. І так сталося. 1919 р. справа суфражу була поставлена в конгресі. На усильні старання провідного жіноцтва, сенат Злучених Держав — взявши під увагу участь жіноцтва у першій світовій війні, яке кинувлось до праці у военній індустрії, державній бюрвовій праці, в Червоному Хресті, а то й у військових рядах, хоч тільки поза фронтом — вікніці признав, що американська жінка це вже не соромлива наївна дівчина, але це жінка-громадянка, яка досрала до державної рівноправності. Одначе справа суфражу лежала в сенаті ще цілих вісімнадцять місяців. І аж по тім часі сенатори вирішили справу суфражу. Це був так званий „Дев'ятнадцятий Амендмент” до конституції Злучених Держав.

І так з кінцем 1920 р. рівноправність американської жінки стала правосильною. Вістка про нову реформу швидко пішла поза межі Америки. Мабуть так є, що Австралія була другою державою, що признала суфраж. Відтак признала його многі держави західньої Європи. Таким чином і наші українки, як от в Західній Україні, користали з так набутих прав, бо знаємо, що, як представниці українського жіноцтва, засідали в польській соймі Олена Левчанівська, а відтак Олена Кисілевська і Мілена Руднічка.

Багато літ пройшло від перших змагань і старань для поліпшення становища жінки, які почала Єлисавета Стантон. Ми, українки, мало а то й зовсім не знаємо життя і діяльності тих піонерок, які промовували нам шлях до кращого. Ми прибули сюди вже на готове, прийняли це право і користуємось ним як хочемо, мало думаючи про це. Та памятаймо, що всі ці досягнення коштували труду, здоров'я і нервів тих „Перших із Перших”.

Рік 1944 маркує 25-ліття признання рівноправності жіноцтву. З цієї нагоди присвячуємо отсю згадку цій визначній і вельми заслуженій американці, себто Єлисаветі Стантон. А наші жінки, що стали горожанками Америки, хай памятають що це свободне життя, що нагоду до всього і цей доступ на кожне становище, яким користується теперішня кожна жінка, а в тому і українська, завдячуємо невиспущним старанням ось таких жінок, як — Єлисавета-Кеді Стантон.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбууться 13. серпня в годині 12:30 сповідання, в Домі Відділів У. Н. С., 845 Норд Вестерн Ене. Просимо членів прийти на збори і виринати свої місячні вкладки, бо інакше поступимо згідно з ухвалою. На зборах члени отримають дивиденду від У. Н. Союзу. — За уряд: Г. Бобик, предс.; М. Федиский, кас.; В. Пилипів, секр.

НЬО ЙОРК, Н. Я. — Збори 204. відділу відбууться в суботу, 12-го серпня, в годині 8:15 ввечір, в галі укр. прав. громади, 334 Іст 14. вул. — Уряд відділу.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє, що збори відбууться в неділю, 13-го серпня, в год. 1. поповудні, в У. А. О., 2965 Карнегі-стр. Просимо членів прийти на збори і інтересуватись тим 50-літнім ювілейним роком нашої організації та приєднати нових членів на ювілейний дар У. Н. Союзу. Просимо висунути свої діти до У. Н. Воюю дає дітям ліпші привілеї, як інші асеккурації. — П. Андрушків, секр.

Львів під німецькою окупацією

В органи польської армії Генрик Панас такими словами описує життя Львова під німецькою окупацією:

Лемберг. Така таблиця вимальована на головній стації і на рогатках. Давна Алея Фосша має назву Бангофшрасе, вул. Токажевского — Вінерштрассе, Листопадова — Германштрассе, Личаківська — Остштрассе, Гетьманські Вали — Адольф Гітлер Рінг; решта в більшості задержали свої старі назви. Осталиея пам'ятники Собеского, Міцкевича, Гловацького, Київського і інші. Німці позакимали середні і вищі школи, музеї, бібліотеки і театри. В соймовім будинку приміщено повоенний суд, на політехніці шпиталь, в будинках гімназій магазини й військові уряди.

Тевтонська фурія, припадково, чи вмисно, пощадила це місто. Згідно з урядовим переписом з кінця 1943 р. мешкало у Львові 12,000 німців, 80,000 українців і 180,000 поляків.

Місто поділено на три полоси. Перша — німецька, котрої межі йдуть вулицями Листопада, Шимоновичів, Поточного, Булецького, Пелчинсько-го, св. Софії аж по Снопків поза технічну школу. На вулицях, де мешкає Гестапо і СС, стоять рами і вступ для німців заборонений під карою смерті. Друга полоса — це гетто в давній жидівській дільниці. Вона обведена двометровим плотом та кільчастим дротом. З кінцем 1943 р. гетто підпалено і основно зруйновано, а решту його мешканців вибито в нелюдський спосіб. Оставшу частку міста творить третя полоса, замешкана поляками й українцями.

По окупації Львова німці зараз зачали запроваджувати свій лад, а передовсім будувати шибениці. Арештування і лова людей відбуваються під яким будь претекстом. Цілі дільниці окружуюно кордоною поліцією і кого зловлено, а він не мав т. зв. Авсайсу, той мандрував за крати. Та найбільшою легітиміцією була сума 5,000 злотих, яку треба було всунути в руку поспіаки. Хто це зробив, виходив з життям. Тюрем було кілька: Бригідки, при вул. Яхимовича, Лонцького, Замарстинівської і судової та великий концентраційний табор на Янівських Болонях.

Менше-більше два рази на тиждень вибирали партії в'язнів, призначених на смерть. Іх вивозили в сторону Янівської рогатки, де за цвинтарем була пісковня, місце страчень. Гробів не треба було копати; призначених на страчення уставляли прямо над ямою, з якої добувано пісок, і кілька серій з рушниць кляли кінець життя. Деякі могли вртуватися викупом, який був 8 до 9,000 злотих за поляка або українця, а 20,000 до 30,000 за жидя. Хабарництво сильно поширилось серед поліції; хабарі брали майже всі явно, без найменшого сорому.

Крім масових страчень стало бути в роботі шибениці, установлені на Стрілецькій площі і на болонях при кінці Задворнянської вулиці, коло т. зв. ставу Зелінського, де відбувалися публічні страчення вояків підземної армії та т. зв. саботажистів праці. Трунів лишали на публічне видовище на кілька днів.

Багато осіб, переважно молодих людей обох полів вивезено до концентраційних таборів та примусових робіт у Німеччині. Дівчат, зловлених по поліційній годині в товаристві чоловіків, без уваги на їх документи, відразу замикали німці до публічних домів, які існують урядово при кожнім гарнізоні і з яких нема вже повороту.

Не зважаючи на ті яскраві

Що писала „Свобода” тому 40 років?

(Від редакції: Вже близько рік поміщували ми майже щотижня вісти під наголовком: „Що писала „Свобода” 30 літ тому”. Останні такі замітки походили з 23. липня 1914. р. Наступні вісти в „Свободі” походять з 30. липня 1914. р., а в них повідомляється великими буквами про вібух першої європейської війни. Тому, що теперішня війна ведеться на цих самих територіях між цими самими державами, а крім цього вона є неначе продовженням першої війни, ми вважаємо передавання тепер вісток з першої війни не дуже потрібним. Тому ми рішили містити давніші вісти, поміщувани в „Свободі” перед 40 роками, в цім переконанні, що вони будуть інтересніші, ніж военні новинки зперед 30 літ. Очевидно, наші читачі зрозуміють, що вісти зперед 40 літ далеко інакші ніж вісти зперед 30 літ, та що в них пробувається інший настрій ніж у „новинках” в 1914. році. — Перед 40 літами „Свобода” виходила в місті Скрентоні, в Пенсильвенії, під редакцією Івана Ардана, під ч. 209 Лінден Ст.

4. серпня 1904.

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА ПРО ПОВНУЮ НОМІНАЦІЮ НА ПРЕЗИДЕНТА.

В середу 17. липня повідомили вибрані на конвенції републиканців делегати президента Теодора Рузвелта про його вибір на кандидата на президента. Церемонія відбулася в Сагамор, Іл., де тепер перебуває Рузвелт. По промовах, виголошених делегатами, промовив президент. В своїй бесіді він заявив, що приймає ту почесть, яку нарід хоче знову зложити на його руки, і що, як до тепер, так і дальше буде йти дорогою справедливости.

ПРЕВАЖНЕ ДІЛО: ОТВІРАЄТЬСЯ ПЕРША УКРАЇНСЬКА БУРСА!

В імя Боже вітвиремо в Нью Йорку з днем 15. вересня 1904. р. Українську Бурсу св. О. Николая. До бурси будуть прийняті українські хлопці у віці 10 літ життя і вище, щоби виховувалися на людей науки і праці, а притім на ширих патріотів. Головний Народний Комітет (Народний Фонд) постарався відразу за відповідного настоятеля для бурси. Ним буде о. Павло Тимкевич, чоловік знаний з лагідного а притім енергійного успособлення, з любови до науки і до свого народу. Від Головного Народного Комітету в Америці: Н. Стефанович, предс.; Питебург, Па.; Іван Глова, кас.; Екселзюр, Па.; Н. Підгорський, секр.; Джерзі Сіті, Н. Дж. Н. Струтинський, Оліфант, Па.; Гавр. Дзаяк, Дербі, Кон.; Ал. Улицький, Ансонія, Кон.; Алекс. Трембач, Понкерс, Н. Я.

ЗАМІТКИ.

„Бав-вав” — заскавулів царславний „Свет”! Віч подібний до того скаженого собаки, котрого обступили довкола й бють. Кидається сарака на всі боки, ширить зуби й хоче кусати але не годен, бо раз ураз скаженина осліплює його. А все те за те, що „Свобода” перепечатала відозву Української Револуційної Партії. „Свет” кинувся кусати українців взагалі, а особливо попіррадикалів.

ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА ВИДАВНИЦТВА „СЛОВА” ВЖЕ ВИЙШЛА.

Накладом прос. першого видавництва „Слова” вийшла вже четверта книжечка. Вона обіймає 32 сторінки друку й коштує 15 центів. Містить такі речі: „Вся людська твар з хвалою прийде”; „Чого нам дійсно потреба?”; „Не плоти ради, не плоти”; „Найбільший духовий поет”; „Михайло П.-Старицький” (з портретом); „Як будуть іти шапі?”; „Ангел та пустельник”; „Зі світа”. — Оця книжечка троха спізнається внаслідок видазу о. Макара до краю. Редакція „Слова” обняв о. П. Тимкевич.

НОВЕ СОЮЗОВЕ БРАТСТВО.

Велике українське братство імени св. О. Николая в Питебургу, Па., приступило до Українського Народного Союзу. Урядники цього братства такі: Теодор Гут Кульчицький, предс.; Алексій Журав, секр.; Антін Кая, кас.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

Скличте в своїй організації наради, прочитайте на них статут Українсько-Американського Допомогового Комітету про його цілі і спосіб діловодства, а як згідні з тим, вступайте в члени цього Комітету та повідоміть про це Комітет виновненням ось цієї заяви:

Resolution	
Name of Organization	Place
Date	
To the Ukrainian American Relief Committee 847 North Franklin Street Philadelphia 23, Pa.	
This is to certify that at the regular meeting of _____ held _____ 1944, it was resolved to become an active member of the Ukrainian American Relief Committee.	
Mr. (Mrs., Miss)	was duly appointed as our delegate.
(Name of organization)	
Pres.	Sec'y

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

слати на адресу: UKRAINIAN GLOSS COMMITTEE OF AMERICA P. O. Box 721, Church St., Annex, New York 8, N. Y.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА”

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—Ergen 4-0237—Byrant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Сущні робітники обов'язані мати посвідку, що вони є до розпорядності. При перенесенні до менше сущних робіт мусять мати крім цього згоду „Юнайтэд Стейтс Емплоїмент Сервіс“.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

МУЖЧИН НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ Дістануть харч і уніформи Ший час або частину

ПОМИВАЧІ ДИШВАШЕРЗ ПАТВАШЕРЗ ПОРТЕРИ на день і ніч Мусять говорити по англійськи Бонуси — платні вакації Постійна позиція

Робітники в критичних заняттях мусять принести звільнення

SCHRAFFT'S ГОЛОСИТЬСЯ ЩІЛИЙ ДЕНЬ 56 WEST 23rd ST., N. Y. C.

АБО ГОЛОСИТЬСЯ 5-8 ГОД. ВЕЧІР 1381 BROADWAY (Nr 38 St.) N. Y.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

Досвід непотрібний

ЯК ПОРТЕРІВ І РОБІТНИКІВ

ДОБРА ПЛАТНЯ

ПОСТІЙНА РОБОТА

Робітники з важної воєнної роботи мусять мати доказ звільнення.

FEDERAL

TELEPHONE & RADIO CORP. 591 BROAD ST., NEWARK, N. J.

Мужчини (15) Сильних і здорових — стала робота, 83 год. на годину. Голоситься Stahl-Meyer Inc., 1125 Wycok St, Bklyn, неділя по неділя до п'ятниці.

Бучерів Good pork men Добра платня, стала робота Stahl-Meyer, Inc., 172 E. 127 St. N.Y. Голоситься від понеділка до п'ятниці.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

I. Биліна.

Нечиста сила

Не люблю розказувати про незвичайні чи надприродні речі, бо люди беруть їх звичайно з другої руки і в них мало хто вірить. Але тому, що те, про що хочу розказати, я сам пережив, і як читач побачить, воно зовсім вірогідно, розказу.

Було це перед війною в 1911 році. Я був на третьому році філософії і мешкав у Академічному Домі. Тоді, як відомо, Львів був повний студентів-українців, емігрантів з Наддніпрянщини і з них кількох мешкало в Академічному Домі.

Сірому галицькому студенту важко було приступити до одного з таких емігрантів, бо вони звичайно приставали тільки з соціалістичними діями, провідниками молоді і панімами-студентками. Всеж мені пощастило зазнаючись ближче з одним емігрантом. Це був, як казали, визначний хемік, який у Росії був замішаний у бомбову справу і мусів утікати за кордон. Називався Ш-ський, був шляхтич і визначався незвичайно детальною поведінкою в товаристві. Доволі сказати, що заки подав йому руку, наперед витирав долоню поза синією у хустинку. Це тому, що йому дуже пітіли руки. Зрештою він був дуже нервовий і можливо хоронитий.

Я зазнаючись з ним при такій нагоді: Було це на початку червня, в неділю по полудні. Був гарний день. У такі дні Академічний Дім звичайно пустив, бо його мешканці виждали масово на село, чи то виходили на місто, до парку, на проходи. Зокрема тої неділі ще був прихвль Блеріо чи якийсь інший летун зі своїм одноплощинником, щоб показати львов'янам свій лет, і через те в Академічному Домі буквально не лишився ні один студент.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ДИВЧАТА І ЖІНКИ НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ Ший час або частину

ПЕКАРІ РОБІТНИКИ В ПЕНТРИ В РОБОТІ ПРИ САЛАТАХ ПРИ СЕНДВІЧАХ ПРИ ПАРОВИМ СТОЛІ ПОМИВАЧКИ КУХАРКИ

ДЛЯ ПРИЛАДЖЕННЯ ДЕСЕРУ ДЛЯ РОБОТИ В ПРАЛЬНІ

Мусять говорити по англійськи Дістануть харч і уніформи Бонуси — платні вакації

Нагода для авансу Робітниця в критичних заняттях мусять принести звільнення

SCHRAFFT'S 56 WEST 23rd ST., N. Y. C. Або голоситься 5-8 вечером 1381 Broadway (Nr 38th St.), N. Y.

КУХАРКОК

Жінок заінтересованих в куховарстві з домашнім або рестораничним досвідом

Добра платня—скора підвишка Гарний вишкіл в добрій роботі

Треба знати читати і писати по англійськи

SCHRAFFT'S 56 WEST 23rd ST., N. Y. C.

ПОТРІБНО МУЖЧИН І ЖЕНЩИН

ДОБРІ НОВИНИ ДЛЯ МУЖЧИН І ЖЕНЩИН ДОБРІ РОБОТИ ТЕПЕР І ПО ВІЙНІ

ДОБРА ПЛАТНЯ 4 ДО 7 ГОДИН ДЕННО

Щоденна або часова робота

До зазначеного часу в офісних будинках готелів у Мангетен Брукліна.

ВЕЧЕРАМИ АБО НОЧАМИ Голоситься денно до NATIONAL CLEANING CO. 9 W. 29 St. (nr. 3 Ave.) N. Y. C.

AMERICAN HEROES BY LEFF

Two New York boys, one from the lower East Side, one from the Bronx, have been awarded the Soldiers' Medal for saving eight crew members of a burning bomber at Port Moresby, Papua. Disregarding the dangers of exploding bombs, ammunition, and gasoline, Cpl. Anthony J. Lobritto, Manhattan, and Pfc. Irving Leibhaber, the Bronx, rushed to the crashed bomber. It's up to us to buy War Bonds and hold 'em. U. S. Treasury Department

самому на цілий Академічний Дім — я мешкав на другім поверсі — було сумно і ніяково. Сумно тому, що другі бавилися і веселилися, а я сидів над книжкою, ніяково — чому? не знаю.

Це був час, коли люди вже почали пробомкувати про війну. Мариво війни мене не страшило, бо я не вірив у вибух війни. Але мене цікавило і перелякувало все одно, з якої причини те, що собі наш парід розказував у звязку і внаслідок воєнних звісток. А саме розказував, як це собі певно кожний пригадує, про світлий хрест, що появилися на небі, про виродка серед тварин і людей. В якійсь підлітківській селі в одному домі мали навіть повнитися „духи“, а це проявлялося в тім, що вночі завіди в одній порі шось кидало по хаті барабанами, буряками то цибулями. Якщо це правда, то була це добра примітивна прогноза куль і стрілець, що почали підчас війни з'являти парід.

Отже коли я так тої неділі сидів у своїй кімнаті, позираючи час до часу у вікно, чи не летить людська тітка, я почув пагло на коридорі якийсь, доволі сильний стукіт. Це було так, якби раптом переїхав попри дим вантажний віз. Я насторожився. Що це могло бути? Напад?... Завалилася стіна чи стеля?... Мені заболело серце.

За хвилину стукіт повторився. Додаючи собі відваги, я кинувся до дверей. Глинув на коридор — не чути і не видно нічого. А прешнь стукіт був близько моїх дверей.

Мені ще більше заболело серце. Я вже почав думати про духи, що то кидатим, чим попадо, по хаті...

Але знов додаю собі відваги, як був соціаліст і раціоналіст! затріскую двері і шоб скоріше забути немиле вражіння, беруся назад до скриптів.

Та що! За хвилину стукіт або радше гуркіт знов повторився.

Думка про духи стає настільки живішою. Але я не даюся і вмовляю в себе, що це може якийсь товариш робити мені збитка, гримаючи десь до дверей і втікаючи, шоб мене настрашати і відвести від того, щоб я вчився. Є такі заздрішники на світі!

Підходжу на пальцях до дверей, потихеньки відчиняю, виліваю голову на коридор і жду. Дійсно зачинає гримати, але не орієнтуюся де, бо нікого не видно. Що, за лихо?!

Виходжу на коридор і голосно кашляю, шоб видати хрещений голос. Та тоді чую в сусідній, зараз коло моєї кімнати, де мешкав Ш-ський, виразний стукіт до дверей зі середини і благающий і перестрашений голос Ш-ського, якийсь слова, з яких лише розумію „якась нечиста сила“...

Можна собі уявити, що в першій хвилині це на мене так подідало, що справді вірю в появу духів. Але слава Богу, — думаю собі, — що хоч не я сам у домі, але є ще хтось з мною!

Що, що сталося?! Кажу вам, товаришу, тим самим благающим і перестрашеним голосом говорив Ш-ський, — якась нечиста сила замкнула мене і не можу вийти! Зробіть ласку, відчиніть!

Мені зробилося смішно, бо він раз-у-раз говорив про нечисту силу, але знов новий лок зібрав мене, бо я собі подумав, що може він зійшов з глузду і я опинився у домі з божевільним.

А деж ключ? — питаю. Та ключа нема в дверях! Пождіть хвилину, я зложу на долинку по ключ.

Ми звичайно виходячи з дому, лишали ключі в шафіці на гачках на долинці коло сторожівки.

Відходячи, чую далі, як Ш-ський говорить про нечисту силу, але вже не стараюся зрозуміти, що.

Я збіг надолонку, але ключа від кімнати Ш-ського нема. Ступаю до сторожа, шоб узяти витрих, але сторожа нема. Певно пішов глядіти на лет Блеріота. Що мені робити? Задиханий біжу назад на другий поверх, шоб принайменше Ш-ського заспокоїти, шоб жадно нечистої сили нема.

Кожіж зближаюся до дверей, Ш-ський стоїть уже знякований, але все ще переляканий, у відчинених дверях.

Якже ви відчинили? Та бачите, товаришу, я по обіді положився спати, але передше замкнувся і, не думаючи, витягнув ключ і сховав, до кишені. Збудившись, забув, що я сам сховав ключ. А то справді я думав, що якась нечиста сила мене замкнула.

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НИЗЬКО ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧИТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ.

FOR VICTORY BUY UNITED STATES WAR BONDS AND STAMPS

КУПІТЬ ВОЄННІ БОНДИ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МОНЕСЕН, ПА. Повідаємо, що місячні збори нашого відділу відбулися в неділю, 13. серпня, в годині 2. пополузні, в Українській Галі, на 2. вул. і 213 Окунткер Ев. Просимо членів прийти і вирішити свої загалести. — За уряд: І. Фальс, пресед.; П. Янковський, кас.; М. Куць, секр., 415 Motheral Ave., Monessen, Pa.

КЛІВЛЕНД, О. Повідаємо членів Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 102, що місячні збори відбулися 13. серпня по Службі Божій, в галі церковній, 2280 В. 7. вул. Просимо прийти і розібрати чекі дивіденди та вирішити свої загалести. — За уряд: Ю. Гринк, пресед.; Д. Дарон, кас.; Д. Шмагала, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Збори Тов. Соціял. від. 336, відбулися в неділю, 13. серпня, в годині 1. пополузні. Просимо всіх членів прийти на збори, вирішити свої загалести, взяти свою дивіденду. Хта має загалести повинні прийти на збори, а секр. лишине до Тов. Соціял. — В. Волонський, пресед.; Г. Кісіль, фін. секр.; І. Кас.; Кальмук.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 24. липня 1944 р. помер у 53. році життя МИХАЙЛО САВРУН, член Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 102 У. Н. Союзу в Клівленді, Огайо.

Покойний родився в селі Чернівцях, повіт Рудки, Галичина. Вступив до У. Н. Союзу в 1934 р. Полюбив у смутку жону Марію і 5 дітей: Михайла, Анну, Івана, Петра і Стефана. Михайло і Іван служили в обороні краю і не мали можливості бути на похороні.

Похорон відбувся 27. липня з греко-католического на церковній цвинтар. — В. П. П. Д. Шмагала, секр.

ЛІКУЄМО ХРОНІЧНІ НЕДУГИ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК.

ШКІРНІ, НЕРВОВІ І ШЛУНКОВІ НЕДУГИ, Гемороїди й інші відходові забурення, Ниркові й Міхурові забурення, Білі у книжках, Шлункові й внутрішні забурення, хронічні боляки, пухлину желе, нервові ослаблення, ревматизм і зваління жил. Лікуємо ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК модерними методами зі скорою пільгою. Лучні-Екс. екзамінація крові і мочі, застрижки, коли вказане. Всі хронічні недуги лікуємо науково.

ОПЛАТА УМІРКОВАНА. — МЕДИЧНА ЕКЗАМІПАЦІЯ \$2

Dr. ZINS (28-літня заведена) 110 EAST 16th STREET (Union Square) NEW YORK, N. Y. Щоденно від 9. г. рано до 7. г. вечи. У неділі від 9. рано до 2. попл.

ЗАВЖДИ

Найкраща услуга вимагає в кожній дрібниці особистої уваги. Таким чином ніякої подробиці не переочитється і не забдається.

Ще від 1900 року гаслом цієї фірми є: дати кожній родині особисту увагу й заінтересування — завжди.

STEPHEN J. JEWISIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne Phone: BErgen 4-5989 Phone: BAyonne 3-0540

Буря кидала кораблем немилосердно.

На другий день рано капітан сказав: „Ми наближаємося до місця Старого Бакера“.

У кораблі зломалася керма, і корабель став безвладний.

Пого піймала хвиля й понесла на скелі.

НА ПРОДАЖ ДІМ, 5 кімнат, купальня, форнес до огрівання, три курники, ставня на 3 кораблі, гараж на 2 автомобілі. Смерк кічен, малий сад і 5 акрів чистої землі. Баласнік продає з причини сла- бости. T. MELNYK R. D. 1, Carmel Rd., Millville, N. J.

Д-Р С. ЧЕРНОВ ● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров. ● Аналіз крові для подругого свідомства. ● Гемороїди й желяки лікуються без операції. 223 SECOND AVE., cor. 14th St., NEW YORK CITY, Room 14. GRamercy 7-7697

Офісові години: деню від 10 до 7:30. ЖІНКА-ДОКТОР ДО ОБЕДУТИ. X & Флюороскоп.—Екзамінація \$2.00

ДАРОМ ВИШЛЕМО КОЖНОМУ ЗРАЗОК (SAMPLE) КАРПАТСЬКОГО ЧАЮ з найліпшого гірського зілля, на неодагнаній жолудка, пелічки і широк. Велика пачка коштує 50¢. ● ГРУДНЕ ЗІЛЛЯ, природне средство прирочують тим, що терплять на верхній кашелі, біля горла і задку. Пачка коштує 50¢. ● ЗІЛЛЯ НА БОЛЮЧІ НОГИ. Дуже помічне. Як його ужити, надруковано на баксі. Велика пачка 50¢. ● МІШАНИ КОРИННЯ, на нестравність, брак апетиту, корчі. Добре також на запахи до горіжків. Пачка 50¢.

Маємо всікі лічничі зілля, джсти, цвіт, кору, ягоди, коріння, ладан, жинчию і т. д. Замовлення посилайте на адресу: UKRAINIAN BAZAAR 170 E. 4th St., New York, N. Y.

ЖОЛУДКОВІ ЗАБУРЕННЯ боляки, пелічка, жовч, міхур і інші жолудково-нишкові болі мусять і повинні бути лікувані. ФЛЮОРОСКОПІЧНА ЕКЗАМІПАЦІЯ Х-ПРОМІННЯ \$1.00

Поряди обіймають: Мінущуци, фізичну перевірку, тиснення крові, діягносту, перевірку серця, легенів, і органів у животі

КРОВ І ШКІРА недуги міхура й широк лікуються наймодернішими й законними методами. Наші апарати й прилади є незвичайно докладні.

НЕРВОВИЙ СТАН як: подразнення, заворот голови, втрата рівноваги, ослаблення мускулів, брак енергії або життєвої охоти, безсонність і дрозжання серця вимагають нашого порад.

РОЗДУТТЯ ЖИЛ І БОЛЯЧКИ все те лікується скоро й без боляк без утрати часу в праці або дома. Немає вирівнування ні операції.

ПРОПУКЛИНА й болі хребтового кічка без різання, без випалювання, без болю. Болячки відходові кишки, заблюкування крові, шлунки, прурітус (свербляча пропусклина) і інші недуги хребта лікуються нашою лагідною нестероною методою.

Хронічні недуги науково лікуються за іньшою заплатою. Hill Medical Office 26 HILL ST., NEWARK 2, N. J. One block from Newark City Hall Hours: 9 A.M. to 4 P.M., 6 P.M. to 8 P.M. Tues. and Thurs.: 9 A.M. to 5 P.M. Sun., Hol.: 10 A.M. to 1 P.M.

МІРОН ЛІТВИН І СИН УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКІ Обслуга щира і чесна 383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК зарядкує погребани по ціні так низькій як ОБСЛУГА НАПІКРАЩА. \$150

JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th St., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК — на ФІЛЯДЕЛЬФІУ й околицю МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA. Tel. MARKET 1320. ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 Spring Avenue, (cor. E. 155 St.) BRONX, N. Y. Tel.: MEIrose 8-6577

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“